

Toshkent davlat texnika universiteti ilmiy tadqiqotchisi

Raximov Minhojiddin Muhammadgʻolib oʻgʻlining 13.00.01 – Pedagogika nazariyasi. Pedagogik taʼlimotlar tarixi ixtisosligidan Pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun taqdim qilingan “Oʻzbekistonda iqtidorli bolalar ijodkorligini rivojlantirishning boshqarish texnologiyasi” mavzusidagi dissertatsiyasiga

Taqriz

Bugun dunyo taʼlimida oʻqitish tarbiyaviy faoliyatni tashkil etishning yangi konsepsiyalarini ishlab chiqish va ularni amalga oshirish mexanizmlarini takomillashtirish texnologiyalari orqali, bolalarda tayanch hayotiy (komandada ishlash, kreativfikrlash, liderlik, tadbirkorlik, kommunikativlik va h.k.) kompetensiyalarni shakllantirish texnologiyalari hamda moslashuvchan (Soft-skills) va maxsus (Hard-skills) koʻnikmalarni tarkib toptirish modellari (masalan, “koʻnikma – harakat”) va samarali usullarini (refleksiya - qayta aloqani tiklash, izlash va soʻrash; boshqalar tajribasini oʻrganish va mentvorking, keyslarni yechish va h.k.) ishlab chiqishga doir qator ilmiy, nazariy izlanishlar olib borilmoqda.

Maktab amaliyoti oʻquvchilarning ijodiy faolligi, muammolarining yechim yoʻllarini topish, ularining mazmunli faoliyatini tashkil etish, taʼlim tizimini samarali boshqarish orqali bola shaxsini rivojlantirish, qobiliyatini, axloqiy va estetik hissiyotlarini milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash tamoyillari modellarini texnologik taraqqiyot gʻoyalari bilan uygʻun holda amalga oshirish zaruratini kashf qildi. Ayniqsa, ilmiy ishda “LST (Life Skills Training): hayotiy koʻnikmalarni shakllantirish”, “Pozitiv yoshlarni rivojlantirish (Positive Youth Development)”, liderlikka oʻrgatish boʻyicha “Boy Scouts of America (Amerika Boyskautlari)” kabi dasturlar asosida tavsiya qilingan taʼlim tashkilotlari tarbiyaviy faoliyatiga joriy etishning adaptiv variantlarini ishlab chiqish haidagi qarashlari tadqiqotchi farazlarida muhim ustuvorlik kasb etadi.

Taʼlim tizimi faoliyatini takomillashtirish maqsadida Toshkent davlat texnika universiteti ilmiy tadqiqotchisi Raximov Minhojiddin Muhammadgʻolib oʻgʻlining “Oʻzbekistonda iqtidorli bolalar ijodkorligini rivojlantirishning boshqarish texnologiyasi” mavzusida yozilgan dissertatsiya ishi oʻ oldiga qoʻygan ilmiy jihatlari bilan ahamiyatlidir.

Dissertatsiya ilmiy uslubda yozilgan, tugallangan ish. Dissertatsiya ishining kirish qismida dissertatsiya mavzusining dolzarbligi asoslangan, muammoning oʻrganilganlik darajasi bayon etilgan, tadqiqotning maqsadi va vazifalari, shuningdek obʼekti va predmeti aniqlangan.

Dissertatsiyaning birinchi bobi **“Iqtidorli oʻquvchilar ijodkorligini rivojlantirishning ilmiy nazariy asoslari”** deb nomlangan boʻlib ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish asosida koʻrib chiqilgan hamda mamlakat maktablari ixtisoslashgan taʼlim muassasalari misolida tahlil qilingan.

Ishda iqtidorli oʻquvchilar ijodkorligini rivojlantirishning pedagogik – psixologik xususiyatlari, metodlari, taʼlim sifatining pedagogik komponentlari va uni taʼminlashning samarali omil va innovatsion yondashuvlari misolida tahlil qilingan.

Dissertatsiyaning ikkinchi bobi **“Iqtidorli o‘quvchilar ijodkorligini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari”** deb nomlangan. Ushbu bob **“Ixtisoslashgan maktablarda iqtidorli o‘quvchilar ijodkorligini rivojlantirishning boshqarish mexanizmidagi Milliy ta’lim goyalari va maqsadlarini hamda “Ta’limda iqtidorli o‘quvchilar ijodkorligini rivojlantirishning boshqarish texnologiyasiga integratsion va kreativ yondashuvlar uslubi” va “Ta’limiy o‘yinlar, interfaol dars vositasida o‘quvchilarning ijodiy faoliyatini shakllantirish va boshqarish”** deb nomlangan fasllar orqali yoritilgan.

Dissertatsiyaning **“Iqtidorli o‘quvchilar ijodkorligini rivojlantirishga oid tajriba-sinov ishlari mazmuni va samaradorligi”** nomli uchinchi bobida tadqiqot ishida ishlab chiqilgan modellar, loyihalar, mexanizmlardagi metodik tizimni baholash uchun tajriba-sinov ishini tashkil etish va uni o‘tkazish, olingan natijalarni matematik-statistik tahlil qilish vazifasi qo‘yilgan. Bunda **“Iqtidorli o‘quvchilar ijodkorligini rivojlantirish maqsadida olib borilgan tajriba-sinov ishlari mazmuni va bosqichlari”** va **“Tajriba-sinov ishlari natijalari va ularning tahlili”** kabi fasllarda ochib berishga harakat qilingan.

Dissertatsiyada ixtisoslashgan va ijod maktablari misolida sifatli ta’limni o‘quv muassasalarida yangicha yondashuvlar asosida ta’lim samaradorligini, mazmuni tahlil qilinganligi hamda tajriba-sinov ishlarini olib borilganligi ilmiy ish saviyasini oshiradi.

Dissertatsiya ishi tugallangan ilmiy ish bo‘lsada, ayrim imloviy va uslubiy kamchiliklar ko‘zga tashlanadi. Mazkur xatoliklarni tuzatish lozim, bu holat ishning ilmiy mohiyatini tushurmaydi.

Umumiy xulosa sifatida aytish mumkinki, tadqiqotchi **“Raximov Minhojiddin Muhammadg‘olib o‘g‘lining** pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun yozgan 13.00.01 – Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta’limotlar tarixi ixtisosligidan **“O‘zbekistonda iqtidorli bolalar ijodkorligini rivojlantirishning boshqarish texnologiyasi”** mavzusidagi dissertatsiyasi mustaqil bajarilgan va tugallangan tadqiqot ishi bo‘lib, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Attestatsiya komissiyasining **“Ilmiy darajalar berish tartibi to‘g‘risida”**gi nizom talablariga javob beradi va dissertantni pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori ilmiy darajasini olishiga loyiq deb hisoblayman.

Taqrizchi:

Nizomiy nomidagi TDPU,
Boshlang‘ich ta’limda matematika
va uni o‘qitish metodikasi
kafedrasining professori, p.f.n.

M.D.Jumayev

M.D.Jumayevning imzosini
tasdiqlayman Nizomiy nomli
TDPU ilmiy Kengashining
28.01.2023y kotibi